

Evaluatie van ramingen

DACE CEPI

Fedde Tolman

probleemstelling en inhoud

- probleem: hoe zet je een raming op?
- inhoud
 - evaluatie van ramingen
 - raming: vorm en inhoud i.r.t. doel
 - evaluatie
 - bijkomende onderwerpen
 - ontwikkeling tijdens project
 - onzekerheid

soorten ramingen

- taxatie
 - markt (handel)
 - inkomenskapitalisatie (exploitatie)
 - vervanging
- begroting (= raming in eigenlijke zin)
 - directe vergelijking
 - historische - actuele kosten (contante waarde)
 - analogie (vergelijkbare objecten of processen)
 - parametrie (dominante kenmerken)
 - elementen (hoeveelheid x eenheidsprijs x opslagfactoren)

vergelijking van methoden

GAO

Method	Strength	Weakness	Application
Analogy	■ Requires few data■ Based on actual data■ Reasonably quick■ Good audit trail	■ Subjective adjustments■ Accuracy depends on similarity of items■ Difficult to assess effect of design change■ Blind to cost drivers	■ When few data are available■ Rough-order-of-magnitude estimate■ Cross-check
Engineering build-up	■ Easily audited■ Sensitive to labor rates■ Tracks vendor quotes■ Time honored	■ Requires detailed design■ Slow and laborious■ Cumbersome	■ Production estimating■ Software development■ Negotiations
Parametric	■ Reasonably quick■ Encourages discipline■ Good audit trail■ Objective, little bias■ Cost driver visibility■ Incorporates real-world effects (funding, technical, risk)	■ Lacks detail■ Model investment■ Cultural barriers■ Need to understand model's behavior	■ Budgetary estimates■ Design-to-cost trade studies■ Cross-check■ Baseline estimate■ Cost goal allocations

wat is een raming?

- budgetbepaling
- projectuitleg
- beheersmiddel ontwerp - uitvoering
- kostenvoorspelling
- verantwoordingsbasis
- ...

- welk soort 'ding' is een begroting? bijv.
 - realiteit (zoals in de werkelijkheid bijv. stoel)
 - gedachtenconstructie (zoals in de wiskunde, bijv. driehoek)
 - afspraak (tussen mensen)
 - idee (individuele voorstelling)
 - ...

gebruik van een raming

- een raming is dus een model van (vgl. waarheidsbegrippen: wat is waarheid?, wat is de norm?):
 - realiteit, werkelijkheid (fysisch, zintuiglijk, empirisch)
 - correspondentie
 - rationaliteit, denkbaarheid (logisch, wiskundig) – coherentie, consistentie
 - afspraak, gebruik, conventie - subjectief
- na realisatie van een werk → er is een (enkele) werkelijkheid [opm. i.t.t. fysica: herhaalbaarheid van experimenten]
- tijdens realisatie → deels werkelijkheid / deels samenhang met ontwikkelingen (logica)
- voor realisatie → voorspelling: extrapolatie van verleden of omgeving (in gedachten, niet bestaand): begripsmatig model van een gedachtenconstructie

raming: systeem - model

- systeem
 - element
 - relatie
 - omgeving
 - standpunt (→ doel)
- model
 - afbeelding
 - spreken over werkelijkheid en rationaliteit is een afbeelding daarvan
 - een afspraak (spreken) wijst terug op een onderliggende bedoeling
 - norm (bedoeld voor eenduidigheid)
 - kwalitatief (bevestigend – ontkennend)
 - kwantitatief (orde - getal)
 - opmerking:
 - een model heeft vormgelijkheid met het object
 - beide moeten daartoe als systeem (elementen, relaties, omgeving, standpunten) worden beschreven

evaluatie: wat is 'hoe goed'? (1)

- beoordeling = verwachting : resultaat
- *verwachting – resultaat*
 - vooraf
 - voorspelling → beslissing
 - plan: bepalend voor de uitvoering
 - tijdens
 - volgens plan laten verlopen (beheersing, bijsturen)
 - vastleggen
 - achteraf
 - afrekenen tussen betrokkenen
 - leren voor een volgende gelegenheid

evaluatie: wat is 'hoe goed'? (2)

- *vergelijken*
 - model als afbeelding (bijvoorbeeld als simulatie, rekenmodel): inherente factoren
 - een model bepaald door kenmerken als KPI, CMI, KQ: extern opgelegde factoren (keuze)
- in de regel ontstaat een spectrum van factoren
- er zijn vele manieren om een totaal van deze factoren te bepalen (keuze)

soorten evaluatie (1)

Wikipedia; House, Stufflebeam and Webster

orientation (-evaluation)	political perspective	epistemo-logy	type of study or program
pseudo	elite	obj	politically control public relations
quasi	elite	obj	experimental research management information testing program objectives-based content analysis
	mass	obj	accountability
true	elite	obj	decision-oriented policy-economy
	mass	obj	consumer-oriented
	elite	subj	accreditation/certification connoisseur (expert)
	mass	subj	adversary (pro-con) client-centered

soorten evaluatie (2)

- experiment, logisch-positivist (statistiek, variantieanalyse)
- doel (vooraf gesteld, bijv. onderwijs)
- management (gaandeweg gesteld - *leiding en staf*, nut)
- oordeel (expert mening, autoriteit)
- pluralist-intuitionist, constructionist (consensus van betrokkenen bij omstandigheden)
- theorie (werking van het object: hoe - waarom – wanneer-*omstandigheden / niet: tijd*)

Jess Dart

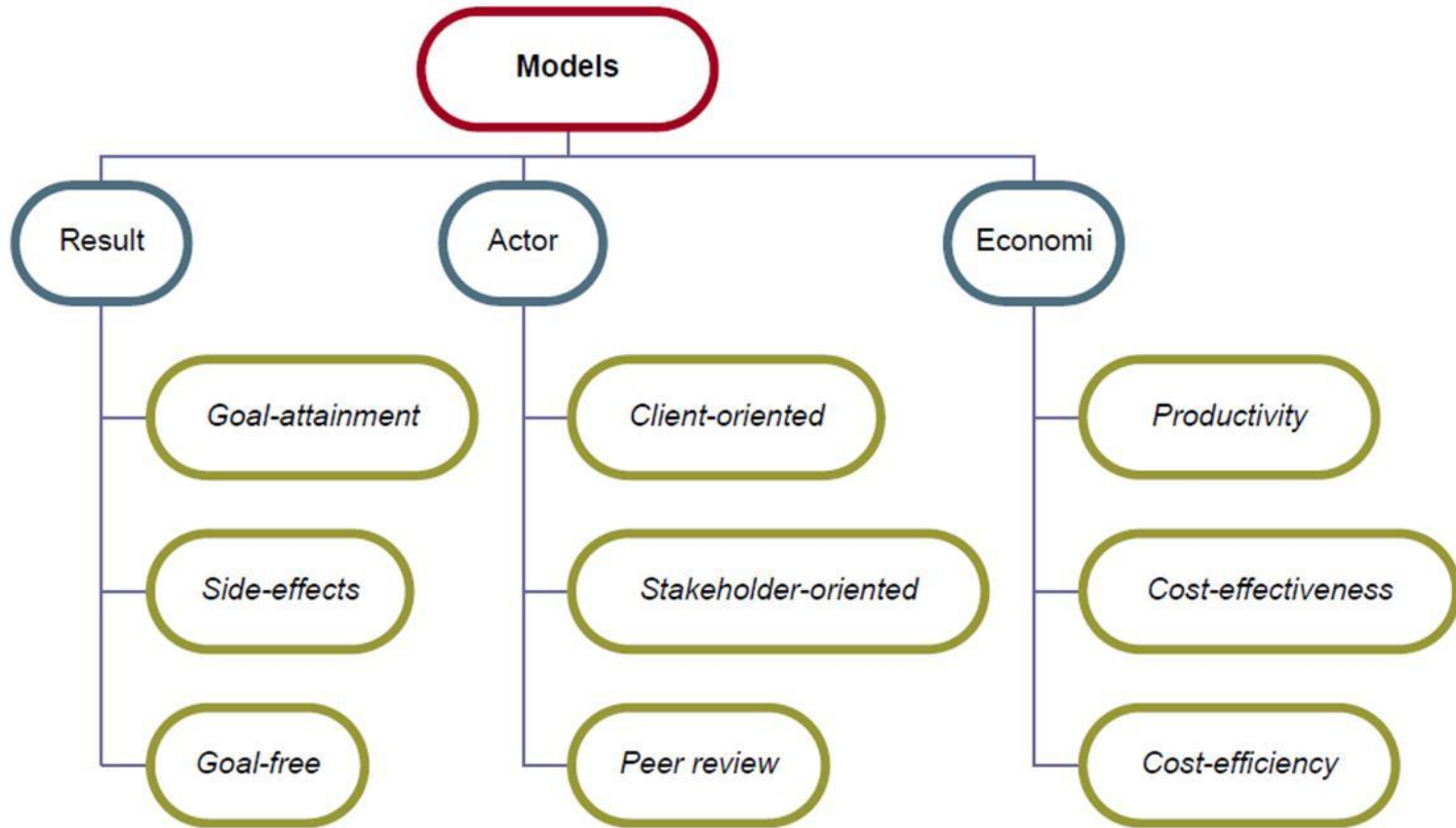
evaluatie model

- elementen
 - object (evaluendum, voorwerp van evaluatie)
 - subject (evaluator, onderwerp)
 - context (omgeving, doel en voorwaarden)
 - norm (vergelijkingsgrondslag)
- activiteiten (werking, methode)
 - indelen, klasseren (soort)
 - meten (waarde)
 - vergelijken, oordelen (norm)

grondslagen evaluatie (1)

- filosofie
 - positivist (natuurwet, aggregatie)
 - constructivist (feit en waarde hangen van elkaar af)
 - realist (invoer – mechanisme – uitvoer / context)
- definitie hangt af van doel
 - behoefte vervullen - zin krijgen
 - verantwoording afleggen (rechtmatigheid - administratief)
 - invloed uitoefenen (bv. economisch ruilmiddel)
 - kwaliteit verbeteren
 - kennis vergroten
- aspect (gezichtspunt - uitzicht)
 - structuur (vorm – formeel)
 - resultaat
 - ontwerp, werking (inhoud)

grondslagen evaluatie (2)

Source: Vedung (1997), "Public Policy and Program Evaluation", Transaction Publisher.

evaluatie definitie

- systematische
- bepaling van de waarde en zin ('merit, worth and significance')
- van iets ('subject': onderwerp, ding)
- door het gebruik van criteria
- die door normen ('standard') gestuurd zijn

Wikipedia

- wie? (waarde, zin)
- waarom stelselmatig (elementen, structuur, context, principe, doel, ...)?
- bepaling → qua
 - soort (L. qualis), type, klasse o.i.d.
 - grootte (L. quanti): meten
- elk soort 'iets'?
- criteria (G. krites = rechter): welk soort vergelijking, oordeel?
- normatief of reflexief?

verification, validation

- verification = intended performance true
 - general good practice
 - checking intermediate results (tracing)
 - statistical output testing
 - animation
 - ...
- validation = accurate representation valid
 - comparing simulation and real world
 - cases
 - statistical tests (t-test)
 - positive correlation
 - simulation analysis
 - sensitivity
 - scenario
 - extreme values
 - stochastic modelling
 - ...

evaluatiecriteria

- complexiteit en structuur
 - volledigheid
 - eenvoud / min. aantal
- statistisch
 - spreiding
 - betrouwbaarheid
- bespreekbaarheid (informatie = communicatie + documentatie)
 - begrip
 - vorm

toets op kostenramingen RWS

werkwijze:

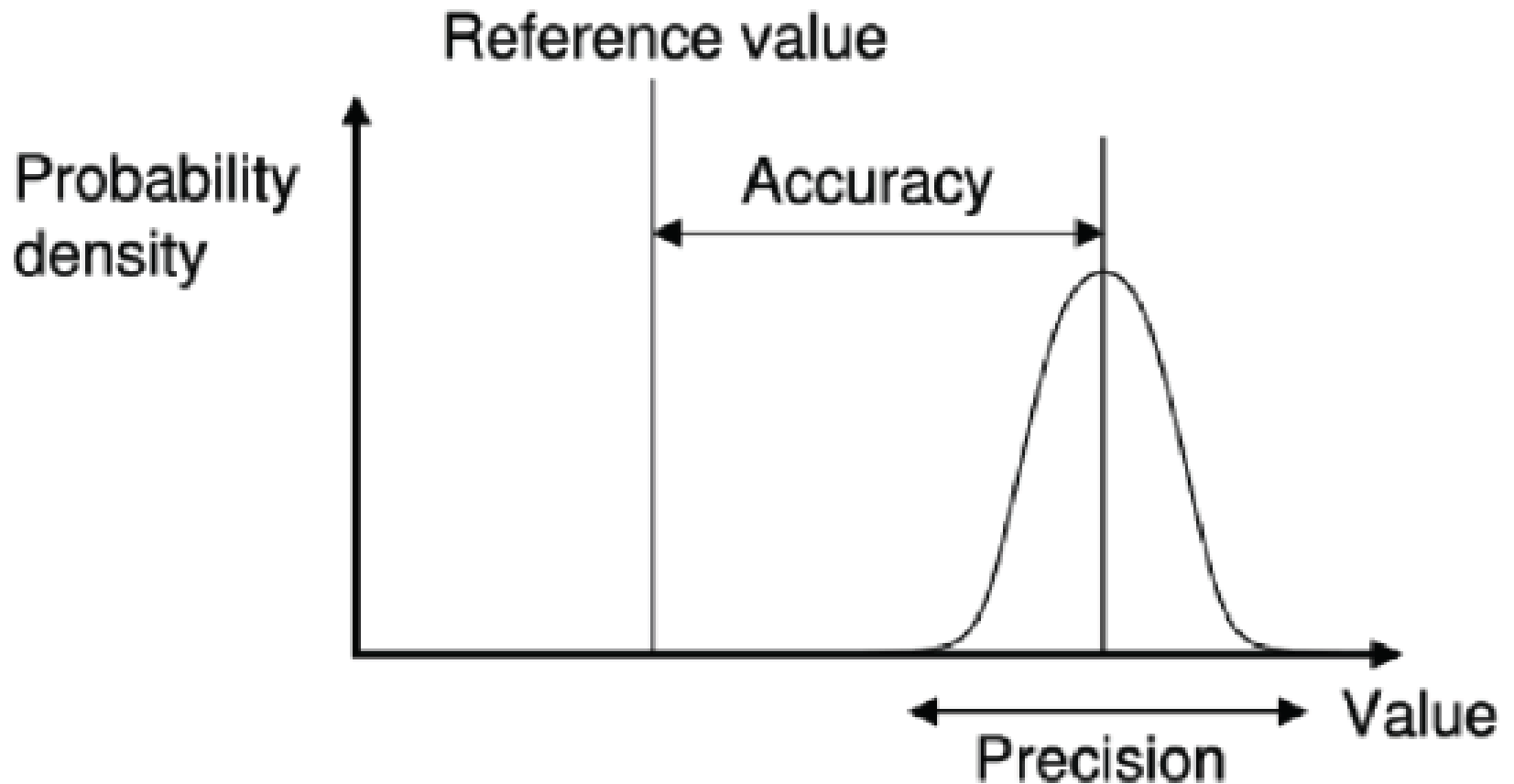
77 vragen in 10 klassen

te beoordelen naar

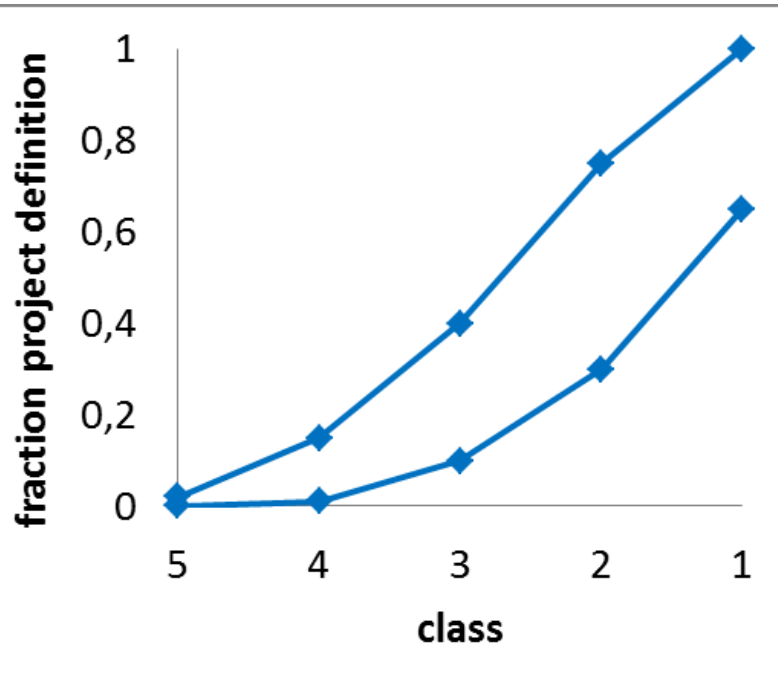
- aanwezigheid (ja / nee / nvt)
- mening van de toetser (voldoende / bedenkelijk / onvoldoende)

nr	titel	aantal vragen
1	Toetsbaarheid	10
2	Communicatie	3
3	Scope	4
4	Ramingstructuur	6
5	Actualiteit	8
6	Volledigheid	9
7	Onderbouwing	12
8	Trefzekerheid en Risico's	14
9	Levensduurkosten	3
10	Overige (niet direct verantwoordelijkheid van de Kostenpool)	8

stochastic data

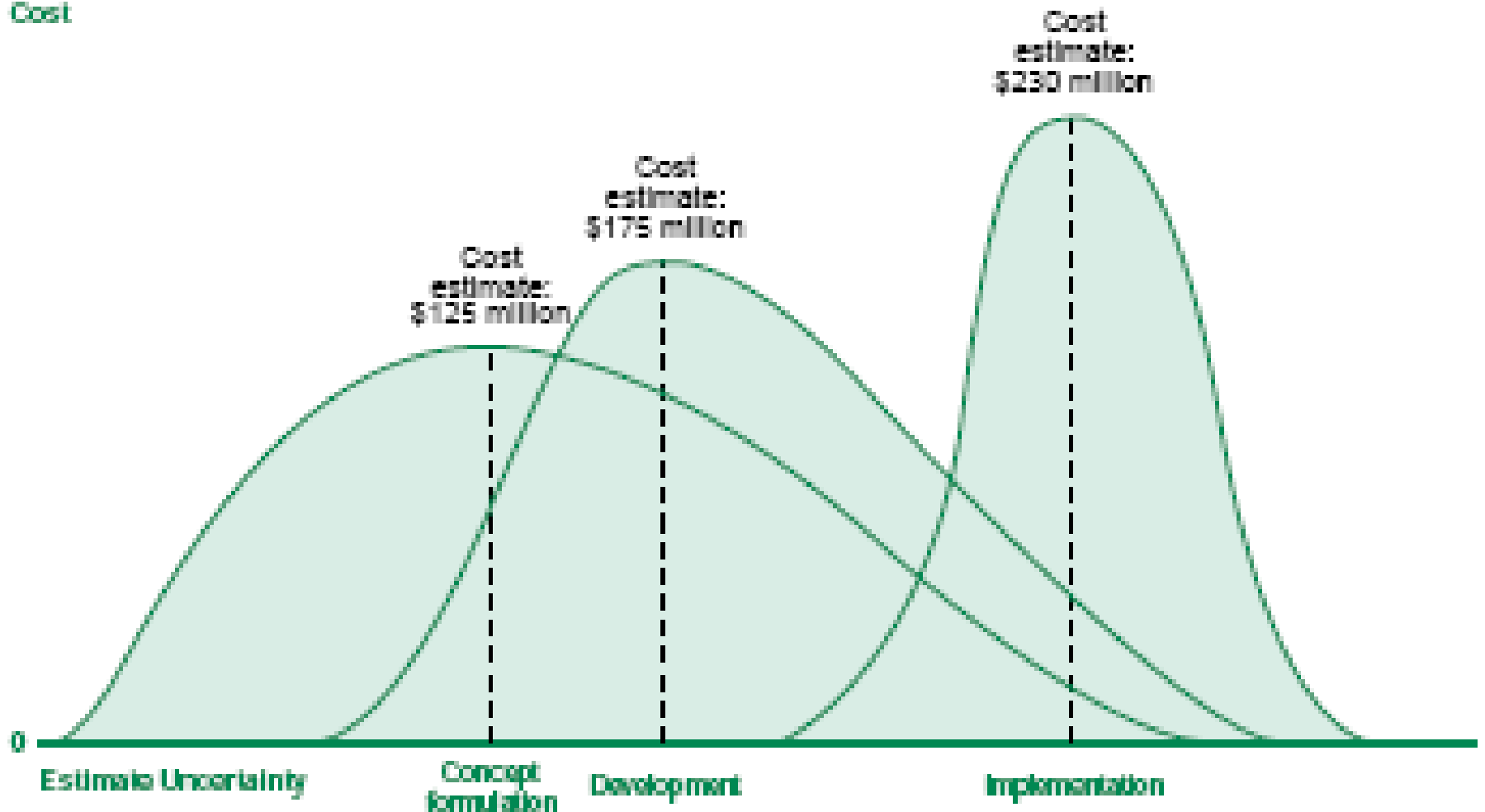
AACE fasen

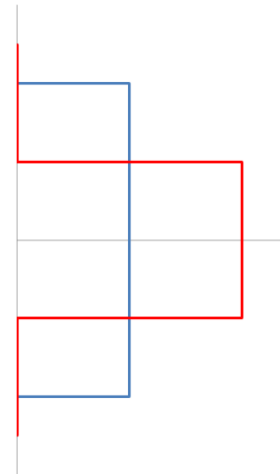
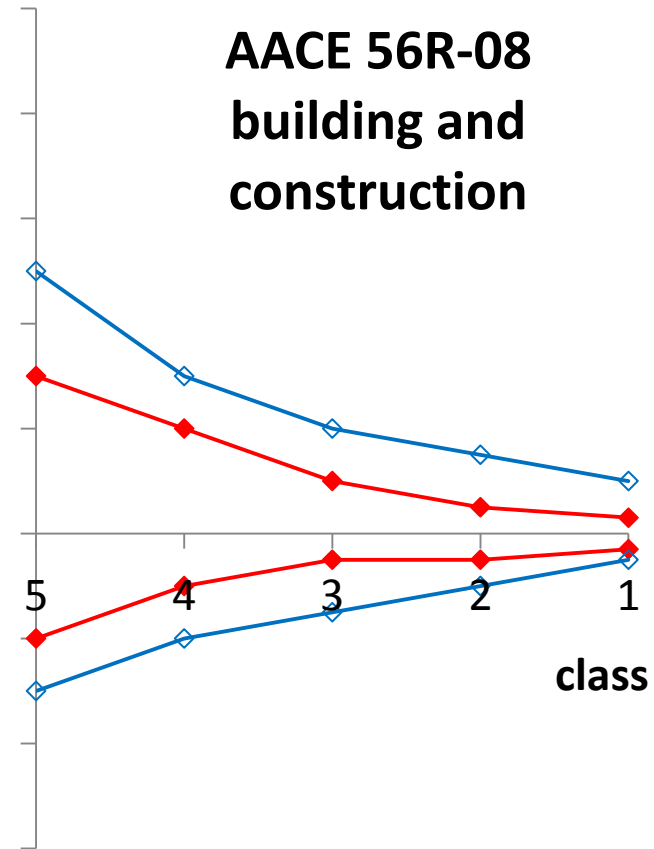
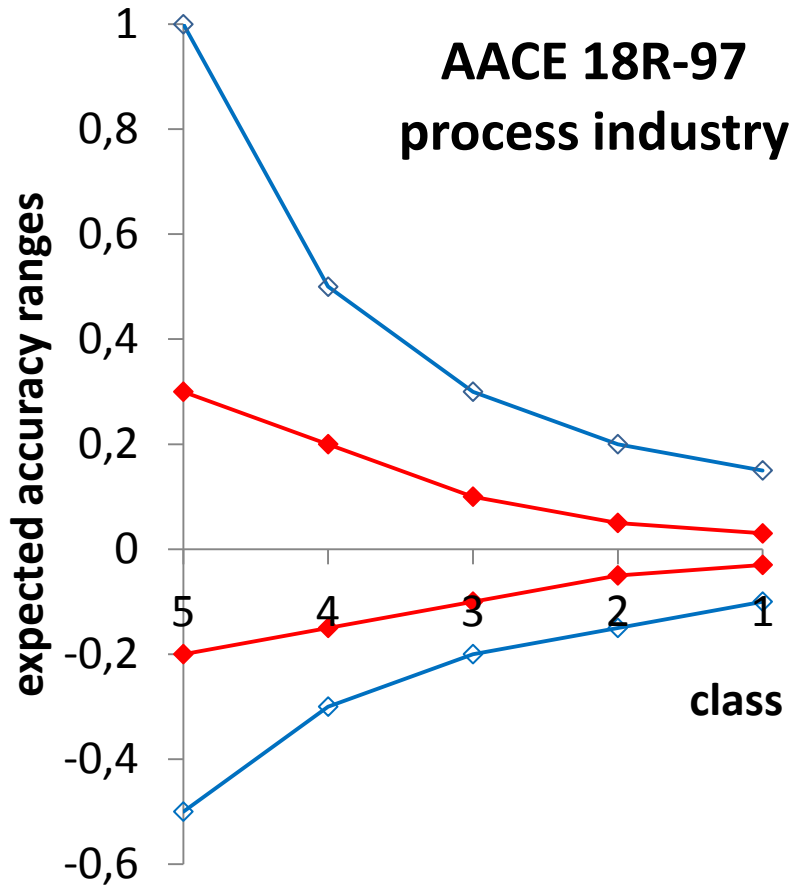
class	min fpd	max fpd	end usage
5	0	0,02	concept screening
4	0,01	0,15	schematic study
3	0,1	0,4	budget authorisation
2	0,3	0,75	bid or tender, semi-detailed
1	0,65	1	bid or tender, detailed, change order

fasen en spreiding

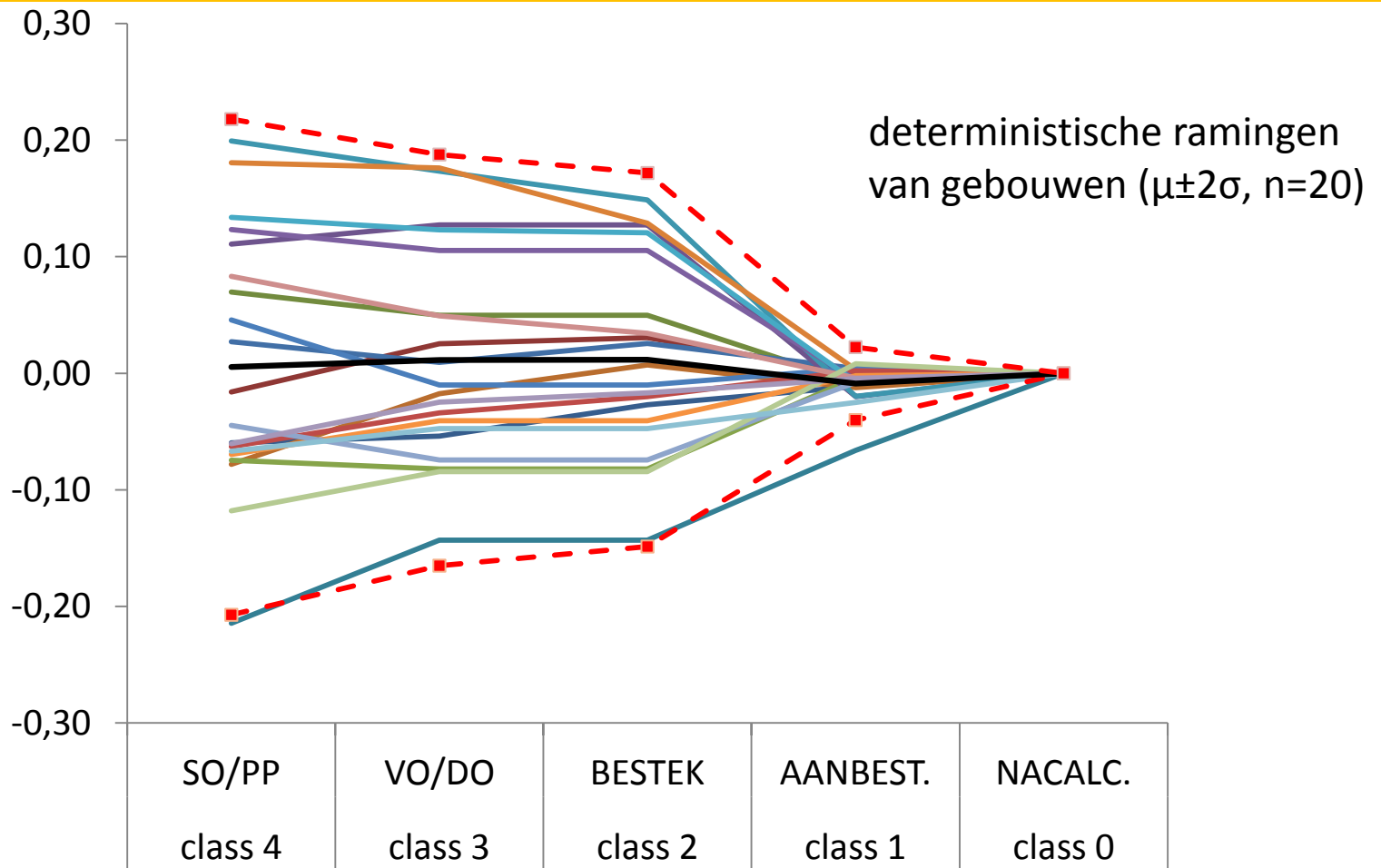
Cost

AACE

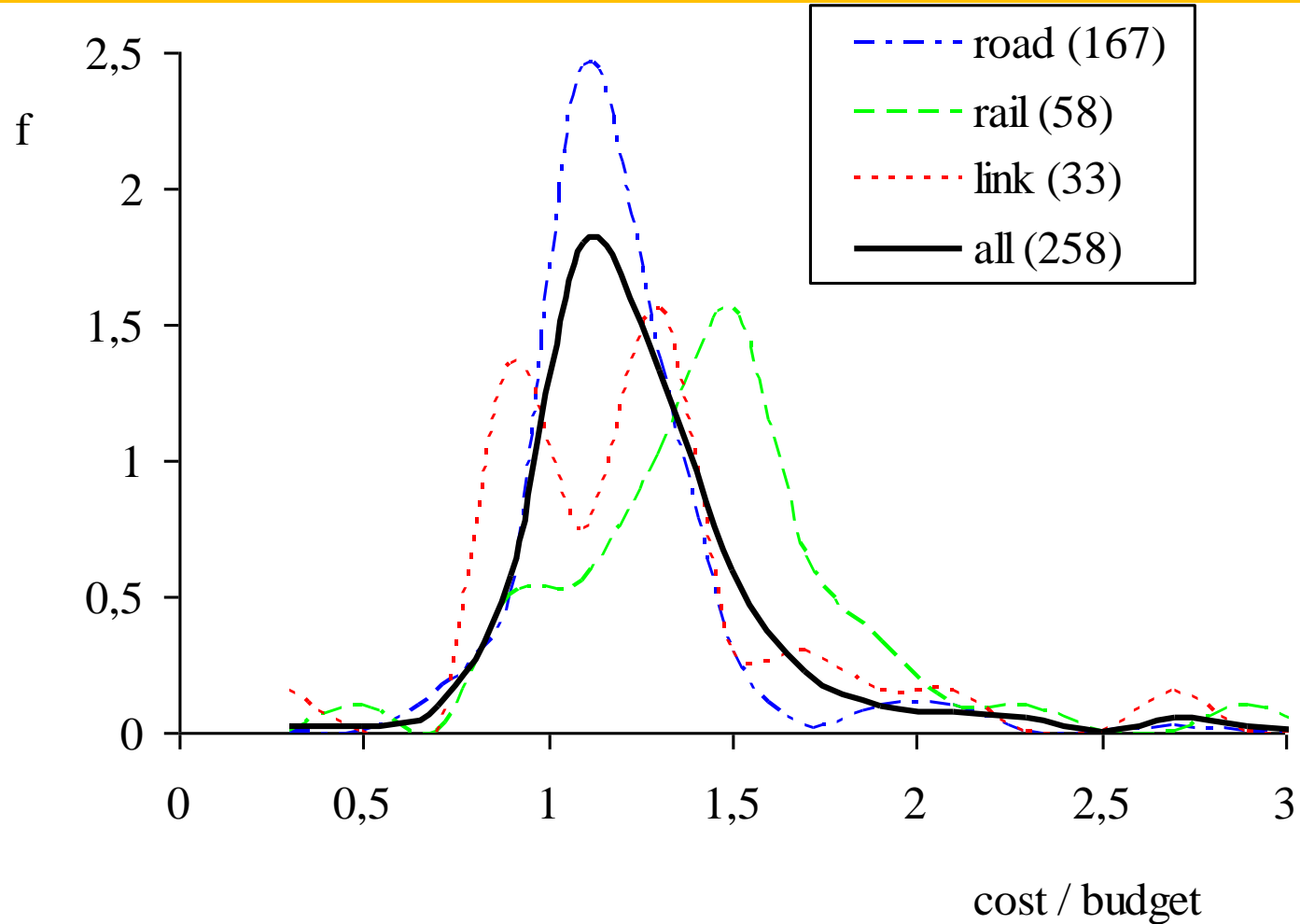
Dienst Vastgoed Defensie

Flyvbjerg, Holm, Buhl 2002

type of project	number of cases	average	standard deviation
road	167	1,20	0,30
rail	58	1,45	0,38
link	33	1,34	0,62
all	258	1,28	0,39

relevance

Singh 2009 (India)

		cost		time		both
type of project	number of cases	average	standard deviation	average	standard deviation	cost but no time overrun
road	157	1,16	0,62	1,50	0,57	0,06
rail	122	1,95	1,79	2,18	1,421	0
urban	24	1,12	0,50	1,66	0,45	0
all	894	1,15	1,32	1,79	1,54	0,03

samenvatting probleemstelling

- begrotingen (ramingen calculaties) hebben de pretentie de werkelijkheid te voorspellen
- verschillen tussen voorspelling en werkelijkheid kunnen worden toegeschreven aan gebreken in de
 - voorspelling
 - verwerking
 - vergelijking van beide
- deze verschillen kunnen in de regel slechts achteraf geconstateerd worden: kunnen we vooraf een schatting maken van de grootte en de kans van optreden van deze afwijkingen (oftewel: hoe goed is de voorspelling, i.e. de begroting)

conclusies

- de kwaliteit ('hoe goed') van een raming hangt af van het **doel** ervan (een raming moet voldoen aan de eisen van dat doel)
- dit doel hangt af van het **object of proces, de projectfase en de betrokkenen**
- er is (dus) **geen** eenduidige, alom geaccepteerde en objectieve **beoordelingsmethode** (net zoals een raming een normatieve afbeelding van een plan – uitvoering is, is een beoordeling een normatieve afbeelding van een doel d.w.z. er zijn zowel objectieve als subjectieve factoren)
- ook als een beoordeling als spectrum van factoren wordt bepaald, moet tenslotte een totaal worden bepaald om een raming wel of niet als geschikt te beoordelen (**beslissing, keuze**)
- een raming **ontwikkelt**
- een raming is een probabilistische (kansrekenings-) kwestie
 - **spreiding**
 - **onzekerheid** (onbekendheid, o.a. gebrek aan gegevens en toekomst)